

Note om forskningskulturer

Carsten Sestoft

I en antologi om komparativ byforskning beskriver Stéphanie Vermeersch i en slags metaartikel, hvilke udfordringer et britisk-fransk forskningssamarbejde om studier af middelklassekvarterer i Paris og London bød på. For mig var det øjenåbnende, fordi hun peger på nogle meget konkrete følger af den måde, som forskning struktureres på i de to lande. Hun lægger meget vægt på, at hun kun taler for sig selv, og at hendes franske kolleger kan have oplevet det anderledes. Det er formentlig nødvendigt, fordi det kan virke illoyalt at blotlægge problemerne i et samarbejde, som har stået på i flere år. Det er måske derfor, at det er så sjældent et indblik man får her, men så meget mere interessant er det.

Udfordringerne angik teori og begreber, de økonomiske rammer og sproget.

Målet var at sammenligne middelklasseforstadskvarterer til Paris og London gennem bl.a. interviews. Det viste sig dog, at englændere og franskmænd ikke havde helt samme forståelse af begrebet middelklasse, hvad man måske godt kunne have fortalt dem. *Middle class* omfatter jo på engelsk (især som *upper middle class*) en del af de sociale grupper, der falder ind under betegnelsen borgerskab (*bourgeoisie*) på fransk, hvor *classes moyennes* snarere betegner klassefraktioner under borgerskabet, dvs. småborgerskabet.

Værre var briternes forståelse af Bourdieus begreb om habitus. Selvom englænderne angiveligt delte referencen til Bourdieu, viste det sig, at de havde en "ikke-strukturalistisk og meget individualistisk opfattelse" af fx habitus, som kun sjældent blev brugt som "struktureret og strukturerende disposition", derimod snarere som en "samling af smag og praksisser, som ganske vist kan forbindes til miljø eller klasser og klassefraktioner, men hvis dynamiske del, det vil sige alt det, som har gjort det muligt at konstruere habitus, forbliver unævnt, i lighed med den praksis, som habitus bidrager til at generere" (Vermeersch, 185-186). Englændernes forståelse af habitus var ikke forkert, men upræcis eller måske snarere uforpligtende. Den udvander begrebet, så det kan bruges om lidt af hvert, men samtidig ikke rigtig siger noget om noget.

Sprogproblemet viser, i hvilken grad den engelsksprogede verden dominerer den globale forskningsverden. Franskmændene var tvunget til at kommunikere på engelsk, herunder at lade deres tekster oversætte til engelsk, når de ikke selv mestrede sproget tilstrækkeligt. Englænderne bekymrede sig derimod ikke om at læse franske

forskningstekster, af den simple grund at de ikke kunne fransk. Det er den omvendte verden i forhold til situationen for 30-40 år siden, hvor franske forskere sjældent kunne engelsk, men som det naturligste af verden forventede at udlændinge, som ville i kontakt med dem eller læse deres tekster, måtte gøre dette på fransk.

Med hensyn til de økonomiske rammer er det enkleste at citere Vermeerschs overvejelser:

Storbritannien er for et stykke tid siden overgået til et liberalistisk forskningssystem, som det franske går i retning af, men ikke fuldt ud er indtrådt i endnu, hvis man holder sig til den forskel, som vi har kunnet konstatere i måden at bedrive forskning på i hverdagen. På to væsentlige punkter var forskellen iøjnefaldende, nemlig med hensyn til fordelingen af arbejdsopgaver og presset for at publicere.

Hvad det første punkt angår, havde vores britiske seniorforskerkolleger ikke mulighed for at lave feltarbejde, fordi de skal registrere deres arbejdstid dagligt, og den forskningstid, som går med etnografisk observation eller interviews tæller ikke som nødvendig tid. I Frankrig er det ikke alle forskere, som laver feltarbejde ... men de kan, hvis de ønsker det. Alle er herre over, hvordan de fordeler deres tid på de forskellige arbejdsopgaver. I den engelske forskergruppe var det derfor kun postdocs, som lavede feltarbejde, det vil sige interviews, mens vi i den franske gruppe alle deltog på lige fod i denne fase af arbejdet. Det medfører i nogen grad en uligevægt i diskussionerne, fordi kendskabet til interviewene ikke var det samme for alle, og det forstærker det andet aspekt, nemlig presset for at publicere, fordi seniorforskerne ved ikke at deltage i feltarbejdet i stedet bruger tiden på at skrive. Samlet set blev den tid, der blev brugt på at analysere data i den engelske gruppe, reduceret i sammenligning med den tid, vi brugte i den franske gruppe. Vi blev således inviteret til at begynde at publicere få måneder efter at vi havde påbegyndt forskningsprojektet ... vi begyndte at arbejde på det, men måtte opgive, fordi vores resultater var alt for foreløbige. Englænderne publicerede så uden os, og alt i alt udgav de langt mere end os, men sommetider på grundlag af noget, som for os synes at være intuitioner snarere end verificerede forskningsresultater.

Denne vigtige forskel i fordelingen af arbejdstid medfører i mine øjne en langt mere omfattende betydning for feltarbejdet i den franske forskning, som er synlig i konstruktionen af artiklerne, hvor *state of the art* inden for teorien konstant forholdes til data fra feltarbejdet frem for at være adskilt i en i sidste ende langt mindre heuristisk relation. Den tid, som det tager at beherske og blive fortrolig med felten, er ikke til rådighed for englænderne, som tilmed, når slutdatoen for forskningsbevillingen nås, simpelthen ophører med at arbejde videre! Hvor arbejdet for os nærmest først begynder. (Vermeersch, 187).

Vermeerschs beskrivelse af rammerne for det eksternt finansierede forskningsprojekt på den engelske side passer sådan set ret godt på den måde, man på nogle danske universiteter praktiserer forskning på. Det gælder de steder, hvor der foretages

tidsregistrering, og hvor fastansatte (lektorer og professorer) ikke har forskningstid, medmindre de skaffer eksterne bevillinger til det. Andre steder er det formentlig mere flydende. Men man kan vel sige, at hendes beskrivelse af dette system viser, at det ikke egner sig særlig godt til at lave gruppebaseret empirisk forskning? I hvert fald inviterer det til en overvejelse af, hvordan de økonomiske rammer for forskningsaktivitet skrues sammen, så de faktisk fremmer erkendelse – en diskussion, som givetvis er værd at tage (og måske påtrængende nødvendig) i Danmark også.

*

Vermeersch, S. (2020). “Les difficultés de la comparaison international. Retour sur une expérience de recherche.” In *D'une ville à l'autre. La comparaison internationale en sociologie urbaine*, Authier, J.-Y., V. Baggioni, B. Cousin, Y. Fijalkow & L. Launay (red.). Paris: Eds. La Découverte.